

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ
Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)
Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)
София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841
e.mail: office@judgesbg.org

До г-жа Михаела Доцова,
председател на 52. Народно събрание

До народните представители в
52. Народно събрание

Уважаема г-жо Председател на 52. Народно събрание,

Уважаеми народни представители в 52. Народно събрание,

С настоящето обръщение бихме искали да изложим пред Вас становището на Съюза на съдиите в България относно стъпките, които считаме, че следва да бъдат предприети от върховния представителен орган на държавната власт, за да започне процесът за преодоляване на кризата на върховенството на правото в страната ни и за възстановяване на доверието на българските граждани към съдебната власт. В своята основна част становището ни представлява обобщение и припомняне на вече изразявани позиции. Надяваме се, че този път тези позиции ще бъдат чути, предвид декларираните намерения от представители на новото парламентарно мнозинство за дълбока и същностна съдебна реформа, като един от техните приоритети.

В началото на месец януари 2025 г. се обърнахме към народните представители от 51. Народно събрание, отбелязвайки липсата на адекватна институционална намеса по отношение на последвалите убийството на Мартин Божанов разкрития за търговия с влияние в правосъдието и съпричастност на висши магистрати към нелегитимни кръгове, добили популярност като групата на Божанов „Нотариуса“ и неговия „СС клуб“, и „семеяството“ на Петьо Петров „Еврото“ и неговия ресторант „Осемте джуджета“.¹ В нашето обръщение припомнихме останалите без резултат действия на сформирани от 49. и в 50. Народни събрания нарочни временни комисии, както и на комисията на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, които имаха за задача да установяват факти и обстоятелства, свързани с влиянието на посочените групи в правосъдието и средствата за това. Обърнахме внимание и на позицията на тогавашния

¹ <https://judgesbg.org/wp-content/uploads/2025/01/обръщение-51-НС-комисия.pdf>

държавен глава за необходимостта да бъдат проведени ефективни разследвания и проверки за разкриване на всички съпричастни към дейността на мрежите за влияние в правосъдието.² Изразихме и своето становище, че само след изясняване на механизмите и средствата, чрез които се въздейства върху правосъдието е възможно да бъдат предприети необходимите законодателни разрешения, чрез които да се противодейства ефективно на тези явления и да се осигури реална възможност съдиите да упражняват функциите си напълно автономно, включително от вътрешни за системата влияния и по този начин да бъдат ефективен защитник на правата и свободите на гражданите, юридическите лица и държавата. Потвърждавайки така изразената вече наша позиция, отново призоваваме да бъде създадена парламентарна комисия за изясняване на обстоятелствата относно влиянието на нелегитимни групи в правосъдието и установяване на съпричастните към дейността на тези групи длъжностни лица.

На следващо място, поставяме на Вашето внимание въпросът за необходимите изменения на Закона за съдебната власт, за да бъдат гарантирани най-добрият подбор, прозрачността и честността на изборите на членове на Висшия съдебен съвет и на Инспектората към него. В последните две години нашата организация е изразявала няколко пъти становища по този въпрос, към които продължаваме да се придържаме.³ Както сме посочвали в тези наши становища, промяна, която би осигурила действителна представителност на професионалната общност е запазването на статута на действащи съдии на членовете на Съдийската колегия на ВСС по време на техния мандат, което би прекъснало тенденцията на откъсване на членовете на ВСС от общността, която ги е избрала и би повишило отговорността и отчетността на тяхната дейност. Поддържаме и виждането си, че е необходимо повишаване на прозрачността на избор на членове на ВСС от страна на Народното събрание, чрез осветляване на процеса на номиниране на кандидатите, осигуряване на възможност такива да бъдат предлагани от страна на останалите правни професионални общности и университетите, ограничаване на възможността действащи магистрати да бъдат избирани в т. нар. „парламентарна квота“, провеждане на открити процедури по изслушване на кандидатите с възможност не само да им бъдат отправяни въпроси, но и същите да им бъдат задавани в рамките на тези изслушвания. Следва да намерят законова регламентация и препоръките, отправяни в последните няколко доклада на Европейската комисия по Механизма за върховенство на правото за осигуряване на възможност съдиите, прокурорите и следователите да участват в избора на членове на Инспектората към ВСС.

Намираме за имаща особено значение необходимостта от подробно законово регламентиране на избора на представителите на професионалната квота във Висшия съдебен съвет. Към настоящия момент такова уреждане е налице единствено по отношения на гласуването с хартиена бюлетина, като с преходни разпоредби е предвидена възможност ВСС да утвърждава използването и на системи за електронно дистанционно или машинно гласуване, без изискванията за тези системи да са законово разписани. Още през месец ноември 2023 г. пред Пленума на ВСС е представено

² <https://bntnews.bg/news/rumen-radev-borbata-za-varhovenstvoto-na-pravoto-e-borba-za-razvitiето-na-balgariya-1282793news.html>

³ <https://judgesbg.org/2024/05/10/относно-проекта-на-зсв/>; <https://judgesbg.org/2024/10/31/относно-необходимите-промени-в-зсв/>; <https://judgesbg.org/2025/01/09/станoviща-по-проекта-на-мп-за-изменени/>

становище на разработчика на досегашната система за електронно дистанционно гласуване, в което е посочено, че тя повече не може да бъде използвана и единственият начин за преработка е цялостното ѝ пренаписване, т. е. замяна с нова. До момента ВСС не е внедрил нова такава система, поради което и гласуването с хартиена бюлетина се явява единствен възможен начин за провеждане на избора. Както вече сме изразявали становище⁴, доколкото действащият закон изисква формиране на секции на всеки 500 съдии, прокурори и следователи, сега се явява невъзможно провеждането на избора на различни от София места. Организирането на секции за гласуване с хартиени бюлетини в страната може да бъде направено само при изменение на ЗСВ в частта за броя на съдии, прокурори и следователи, необходими за формиране на една секция. При предприемане на законодателни изменения в тази насока, намираме за подходящ критерий за определяне на секции по места съответните апелативни райони, а не тези на окръжните съдилища. Това е така, защото са налице значителни разлики в числеността на съдиите, прокурорите и следователите между отделните райони на окръжни съдилища, като в някои този брой е толкова малък, че се поставя под въпрос както кадровото обезпечаване на съответните секционни комисии, така и запазването на тайната на вота. Потвърждаваме и вече изразяваното от нас становище, че при провеждане на избори за членове на ВСС от професионалната квота по места, за точна и бърза обработка на резултатите от гласуването могат да се използват машините, чрез които се провеждат местните и парламентарните избори.

Необходимите законодателни изменения по отношение на процедурите за избор на нов състав на ВСС и на ИВСС следва да бъдат приети без излишно забавяне, за да бъде решена кризата, произтичаща от отдавна изтеклите мандати на членовете на тези два органа. Считаме, че в голяма степен са изчерпани възможностите за правно регулиране на компетентността на ВСС при условията на изтекъл мандат, произтичащи от измененията на Закона за съдебната власт от м. януари 2025 г., тъй като в предвидения според тях шестмесечен срок не бяха започнати процедури за нов избор на членове на съвета. Намираме за недостатъчно въведеното със същите изменения ограничение в компетентността на настоящия ВСС да избира титуляри на длъжностите председатели на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и главен прокурор. При условията на толкова продължително изтекъл мандат на неговите изборни членове и предвид демонстрираната от сегашния състав на ВСС невъзможност да осъществява възложените му функции по прозрачен и внушаващ доверие начин, е необходимо кадровите правомощия на този орган да бъдат значително лимитирани. Многократно сме изразявали становище, че кадровата политика на настоящия ВСС не е подчинена на необходимостта да бъде обезпечено доброто функциониране на съдебната система и осигуряване на справедливо и основано на професионалните качества кадрово развитие, като начина на планиране и провеждане на конкурсите за първоначално назначаване и за повишаване „създава усещане, че се цели заемането на съответните места да става от предварително подбрани кандидати, не според най-добрите им професионални и етични качества, а по други критерии, най-вече лоялност към определени кръгове“.⁵ В последните години неколкократно бяха отменени конкурси за

⁴ <https://judgesbg.org/2025/04/15/относно-избора-на-членове-на-всс-от-кво/>

⁵ https://judgesbg.org/wp-content/uploads/2023/02/stanovishte_VSS.pdf; <https://judgesbg.org/wp-content/uploads/2024/12/Становище-СК-конкурс-адм.-съдилища-24-1.pdf>

повишаване, включително и от самите колегии на ВСС чрез позоваване на нарушения на съответните процедури, организирани от същите тези колегии. Без какъвто и да е отговор останаха предложенията на нашата организация за проверка на публично огласени съмнения за честността на проведени конкурси и за започване на дискусия за промяна на начина на осъществяване на конкурсните процедури.⁶ И в настоящия момент получаваме множество сигнали от колеги по отношение на текущи конкурси, които станаха обект и на медийни публикации.⁷ Сегашният състав на ВСС демонстрира нежелание да провежда последователна, предвидима и основана на професионалните качества на кандидатите политика по отношение на конкурсите за административни ръководители. Съюзът на съдиите в България е обръщал внимание на изборителния подход на СК на ВСС за съобразяване с решенията на общите събрания на съдиите при избори на председатели на съдилища.⁸ Съвсем актуални са случаите на нежелание да бъдат изяснени обстоятелствата относно сигнал за натиск по отношение на кандидат в процедурата за избор на председател на съд⁹, както и на отказ от подкрепен от общото събрание кандидат за председател на втория по големина окръжен съд в страната, поради съмнение в способността на СК на ВСС да извърши избора, въз основа на обективна оценка на участващите в процедурата.¹⁰ Тези неизчерпателни примери мотивират становището ни, че е необходимо решенията по текущите конкурси за повишаване и избор на административни ръководители да бъдат взети от следващия състав на Висшия съдебен съвет, в рамките на редовен мандат и в условията на неизчерпано доверие от страна на обществото и професионалното съсловие. Считаме за оправдано, в случай на ограничаване на правомощията на сегашния състав на ВСС и предвид на вече редуцираните функции на ИВСС след Решение от 30.04.2025 г. на Съда на Европейския съюз по съединени дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23¹¹, обмисляне и на съответно намаляване на предвиденото в закона възнаграждение на изборните членове на тези колективни органи.

Съюзът на съдиите в България изразява готовност активно да участва в обсъждането на предприетите от народните представители законодателни инициативи, насочени към утвърждаване на прозрачно, почтено и ефективно администриране на съдебната власт и повишаване на общественото доверие към нея.

Гр. София,

От името на Управителния съвет на ССБ:

7.05.2026 г.

Атанас Ст. Атанасов

⁶ <https://defakto.bg/2025/06/12/ssb-napomnyana-na-vss-i-na-ministar-georgiev-che-daljat-otgovor-za-samneniyata-okolo-konkursa-za-mladshi-sadii/>

⁷ <https://news.lex.bg/вълна-от-недоволство-срещу-класиране/>

⁸ <https://judgesbg.org/2024/11/08/за-изборителния-подход-на-ск-на-всс-за-с/>

⁹ <https://judgesbg.org/2026/03/26/относно-отказ-на-всс-да-разгледа-сигна/>

¹⁰ <https://news.lex.bg/в-софия-не-бързат-с-избора-розолия-ш/>

¹¹ <https://www.inspectoratvss.bg/bg/pubs/489?tip=0>